

## BAĞIMLILIKLA MÜCADELE POLİTİKASINA İLİŞKİN MUHTARLARIN ALGILARI VE ROLLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: DÜZCE ÖRNEĞİ

Zülkif DAĞLI\*

Öz

*Bu araştırmanın amacı bir kamu politikası olarak yürütülen bağımlılıkla mücadeleyle ilişkin uygulamaların muhtarlar tarafından nasıl algılandığını incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 18 programından yararlanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda bağımlılıkla mücadele çalışmalarında köy ve mahalle muhtarlarının çoğunluğunun bağımlılıkla mücadele konusundaki algılarının bir plan ve yöntem dâhilinde yeniden harekete geçirilmeye ihtiyaçlarının olduğu anlaşılmaktadır. Geline nokta muhtarların nasıl mücadele edileceği konusundaki bilgi ve motivasyon eksikliğinden dolayı aktif olmadıkları ve mevcut potansiyellerini kullanamadıkları düşünülmektedir. Dolayısıyla bir kamu politikası olarak bağımlılıkla mücadelede köy ve mahalle muhtarlarının hem suç ve suçluların ortaya çıkarılmasında, hem de önleme faaliyetlerinde, aktif rol almasını sağlayacak işbirliği ve projelere çok büyük ihtiyaç olduğu söylenebilir.*

**Anahtar Kelimeler:** Bağımlılık, Bağımlılıkla Mücadele, Muhtarlar, Kamu Politikası.

## AN EVALUATION ON THE PERCEPTIONS AND ROLES OF THE MUKHTARS REGARDING COMBATING ADDICTION POLICY

**Abstract**

*The aim of this study is to examine how the mukhtars perceive the practices of combating addiction as a public policy. Quantitative research method was used in the study and the data was obtained by survey technique. SPSS 18 program was used to analyze the data. As a result of the research, it is understood that the perception of the majority of village and neighborhood mukhtars in the fight against addiction needs to be reactivated within a plan and method. At this point, it is thought that Mukhtars cannot be active and cannot use their existing potential because of lack of knowledge and motivation about how to fight. Therefore, as a public policy, it can be said that there is a great need for cooperation and projects that will enable village and neighborhood mukhtars to take an active role both in the discovery of crimes and criminals and in the prevention activities.*

**Keywords:** Addiction, Combating Addiction, Mukhtars, Public Policy.

---

\* Dr., Düzce Valiliği, zulkifdagli@hotmail.com, ORCID No: 0000-0002-8188-4420

## GİRİŞ

Bağımlılık psikolojik, sosyolojik ve ekonomik boyutlarıyla çeşitli açılardan incelenmesi gereken en önemli konulardan birisi olarak gündemi meşgul etmektedir. Konuya ilişkin gerek küresel ölçekte gerekse ulusal sınırlar içerisinde etkili mücadele etmenin yöntemlerine her geçen gün birisi eklenerek devam edilmektedir. Gelinen noktada bağımlılıkla mücadele konusundaki en önemli paydaşlardan biri de toplumsal anlamda fonksiyonel olarak kilit bir rol üstlendikleri düşünülen muhtarlardır. Muhtarlar kendilerine tanımlanan görev ve sorumlulukları itibarıyla mücadelede etkin rol alabilecek imkânlarla sahiptirler.

Bağımlılık, kişinin iradesi dışında bir veya birkaç nesneye, kişiye ve/veya maddeye yönelik karşı konulamaz isteğe sahip olma durumu olarak tanımlanabilmektedir. Bağımlılık; tarihsel süreç boyunca hemen her dönemde biyo-psiko-sosyo-kültürel ve ekonomik bağlamlarda birey, aile, grup, topluluk ve toplumları etkileyen önemli bir sosyal sorun olagelmıştır (Işık, 2018: 209). Bağımlılık, geliştikten sonra tedavisi oldukça güç, tam temiz kalmayı başarma oranı oldukça düşük, tedavisi zor, emek ve maliyeti oldukça fazladır. Diğer taraftan iyileştikten sonra yinleme oranı da çok yüksektir. Kişinin tekrar madde kullanmaya başlamasını etkileyen psikolojik ve sosyolojik birçok faktör vardır. Tüm bu faktörleri minimal düzeye indirmek oldukça güç bir iştir. Bununla birlikte her türlü önleme programı maliyetinin, tedavi maliyetinden daha düşük olduğu bilinmektedir (Ögel, 2010). Dolayısıyla bağımlılıkla mücadeleyi önleyici mekanizmaların oluşturulması ve ilgili tüm paydaşların doğru bir şekilde tanımlanarak aktivite edilmesi stratejik önem taşımaktadır.

Türkiye bağımlılıkla mücadele konusunda ulusal düzeydeki çabalarının yanısıra, bölgesel ve küresel düzeyde işbirliğinin pekiştirilmesine yönelik çabalarıyla da destek olmaktadır. Bu kapsamda; 1961 Tek Sözleşmesi, 1971 Psicotrop Maddeler Sözleşmesi, 1988 BM Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığı ile Mücadele Sözleşmesi, 2006-2012 yıllarını kapsayan “Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Bağımlılıkla Mücadele Ulusal Politika ve Strateji Belgesi”nin hazırlanması ve Ulusal Uyuşturucu Eylem Planları (2007-2009 ve 2010-2012), BM Uluslararası Uyuşturucu ve Suç Ofisi (United Nations Office for Drugs and Crime-UNODC) ile yakın bir işbirliği, “Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi” kuruluşu, Avrupa Birliği Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi’ne (EMCDDA) katılma kararı, Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi’nin (TUBİM) kuruluşu (Dışişleri Bakanlığı, 2020) gibi faaliyetler dikkati çekmektedir.

Bağımlılıkla mücadele doğası gereği çeşitli açılardan birçok paydaşın desteğiyle yürütülmesi zorunlu bir konudur. Bu paydaşlar arasında kentlerdeki en küçük

yönetim birimi olarak tartışılan muhtarlıkların rolü üzerinde durulması gereken kritik konulardan birisidir. 2000’li yıllarda girişilen yerel yönetim reformları kapsamında yapılan düzenlemelerle mahalle muhtarlarına oy hakkı olmamak kaydıyla kendi görev faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonlarına katılma ve görüş bildirme hakkı verilmiştir (Belediye Kanunu, md. 24). Aynı kanuna 2012 yılında muhtarlar ile doğrudan alakalı bir madde eklenmiştir: “Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla işbirliği yapmak ve kanunlarda verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür” (Belediye Kanunu, md. 9 ek Cümle 12.11.2012-6360/15.md.). Ayrıca 5393 numaralı Belediye Kanunu ile “kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hal ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmak” (Belediye Kanunu, md. 76) amacıyla kurulan Kent Konseylerine mahalle muhtarlarının da katılımı sağlanmıştır (Şahin ve Asarkaya, 2019: 29-30). Muhtarların gerek burada bahse konu edilen rolleri gerekse diğer kanun ve düzenlemelerden kaynaklanan görev sorumlulukları düşünüldüğün bağımlılıkla mücadele konusunda aktif olarak kullanılabilecek bir paydaş grubu olarak değerlendirilebileceği öngörülmektedir.

Literatür incelendiğinde bağımlılıkla mücadele politikası kapsamında birçok paydaşla (STK’lar, üniversiteler vb. kamu kurumları) ilgili araştırmaların mevcudiyeti dikkati çekerken muhtarların rolü ve algıları üzerine yapılmış kapsamlı araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu kapsamda yürütülen araştırmanın temel amacı “toplumdaki rolü fonksiyonel olarak tanımlanmış olan muhtarların bir kamu politikası olarak bağımlılıkla mücadeleyi nasıl algıladıklarını incelemek” olarak belirlenmiştir. Ayrıca muhtarların farkındalık ve mücadeleye katkı düzeylerine yönelik eğilimlerde incelenmeye çalışılmıştır. Yürütülen araştırma bir başlangıç araştırması olmakla birlikte, bağımlılıkla mücadeleye katkı potansiyeli yüksek, spesifik bir paydaş grubuna ilişkin bulgu ve bilgileri içerdiği için uygulama ve literatür açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmada öncelikle muhtarların tanımlanmış olan görev ve sorumlulukları üzerinde durulmuş, sonrasında araştırmanın uygulanmasına dair özellikler paylaşılmış, analiz sonucu elde edilen bulguların yorumlanmasıyla çalışma sonuçlandırılmıştır.

## **1. KÖY VE MAHALLE MUHTARLARI**

Anayasamıza göre yerel yönetimler; il belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar

organları da kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olarak tanımlanmaktadır.

Ülkemizde 18291 köy muhtarı ve yine mahalle kuruluşu açısından 32164 da mahalle muhtarı bulunmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2020). Köy Kanununun 36. Maddesinde Muhtarın göreceği devlet işleri olarak; hükümet tarafından bildirilecek kanunları, nizamları köy içinde ilan etmek ve halka anlatmak, köyün sınırı içinde dirlik ve düzenliği korumak (asayışı korumak); salgın ve bulaşık hastalıkları günü gününe hükümete haber vermek gibi hem kamu düzeni ve güvenliğine hem de kamu sağlığına ilişkin önemli görevleri bulunmaktadır (442 sayılı Köy Kanunu, Md. 36). Kanun maddesinden asayışı ve güvenliği sağlamak ve hastalıklara karşı önlem almanın muhtarın en önemli görevleri arasında sayıldığı anlaşılmaktadır. Suçların önlenmesi anlamında esenlik ve kolluk görevleri hem bir yerel yönetim birimi olarak hem de genel yönetim basamağı olarak köye verilen görevler arasında bulunmaktadır (Keleş, 2016: 219). Köy muhtarı bu görevlerini yerine getirirken köy kolluğundan yararlanmaktadır. Köy kolluğu faaliyetini yürüten köy korucuları, ihtiyar meclisi tarafından belirlenip muhtar tarafından kaymakama bildirilmekte ve kaymakamın onayı ile göreve başlamaktadırlar. 442 sayılı Köy Kanunu'nda bahsedildiği üzere köy korucuları köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumakla görevlendirilmişlerdir. Kır bekcılığı ise 20. yüzyılın başlarına kadar kırsal alanların ve yolların güvenliğini sağlamakla yükümlü tutulmuş ve 1913 yılında çıkarılan bir kanunla yasal statü kazanmıştır (Dalyan, 2016: 32-33). Ayrıca son yıllarda tekrar canlandırılan çarşı ve mahalle bekcılığı gibi modern devlet teşkilatı içerisinde yer alan birimler de mevcuttur.

Mahalle yapılanmasında yerel güvenlikten sorumlu olan birimlerden biri de mahalle muhtarlıklarıdır. Mahallede yaşayan halk tarafından seçilen muhtarlar güvenlik işlerinden de sorumlu tutulmuşlardır. Muhtarların mahallenin güvenliğini sağlamak adına sorumlu olduğu görevler arasında mahalleye dışarıdan gelen kimseleri takip etmek, dışarıdan gelen kimselerin taşımakla yükümlü oldukları mürur tezkerelerini incelemek gibi görevler de vardır (Çadircı, 1987: 1238-1239). Bu noktada mürur tezkeresi adı verilen göç izin belgesini düzenleme yetkisi ile köylerden şehirlere olan yoğun göç hareketlerinin ortaya çıkardığı güvenlik sorunları muhtarlar vasıtasıyla çözülmeye çalışılmıştır (Kavruk, 2004: 7-12). Bu geleneksel dönemde mahalle güvenliğinin sağlanmasında önemli rol üstlenen muhtarlar 1864 Nizamnamesi ile birlikte etkinliklerini yitirmeye başlamışlar ve II. Meşrutiyet sonrasında da önemini kaybetmişlerdir. 1934 yılında fiili olarak kaldırılan mahalle muhtarlıkları 1944 yılında tekrar kurulmuştur (Bulut ve Kara, 2011: 23). Ancak bu yeni muhtarlık teşkilatı, geleneksel Osmanlı mahallesinin ortak sorumluluk esasına dayalı güvenlik anlayışından uzak kalmıştır.

Diğer taraftan Cumhuriyet Döneminde de mahalle yönetsel birim olarak son derece önem verilmiş ve burada yaşayan halkın gereksinimlerinin karşılanması, onların güvenliklerinin sağlanması, hükümetle aralarındaki iletişimin sağlıklı işleyebilmesi için düzenlemeler yapılmıştır. Bu özelliği ile mahalle merkezi yönetimin bir parçası olmaya devam etmektedir (Keleş, 2000: 251).

Günümüze gelince özellikle kentlerdeki sosyal ve ekonomik dönüşüm çok hızlanmış, kentlerin büyümesi, dezavantajlı kentsel bölgelerin oluşması ve kentsel yoksulluğun artması ile birlikte kent suçluluğu, kentsel suç, kente karşı suç kavramları ortaya çıkmış ve kent güvenliği konusu literatüre girmiştir (Gündüzöz, 2016: 336). Bu anlamda muhtarların görev ve sorumluluklarının kapsam ve içerik itibarıyla yeniden ele alınması ve güncellenmesi kritik bir önem arz etmektedir. Böyle bir düzenleme hem muhtarların karşılaşılan yeni sorunların farkına varmalarını kolaylaştıracak hem de çözüm önerileri üretme noktasında daha etkin hale gelmelerini sağlayacaktır. Bununla birlikte hâlihazırdaki muhtarlarla ilgili tanımlanmış görev ve sorumluluklar günümüzün en önemli problemlerinden biri olarak değerlendirilen bağımlılıkla mücadele konusunda yeterli olmasa dahi geri kalmaları için bir mazeret olarak kabul edilebilecek düzeyde değildir.

## **2. YÖNTEM**

Araştırmanın konusu, amacı ve çözmeye çalıştığı problemler dikkate alınarak nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş, bu çerçevede daha objektif kriter ve değerlendirmelerle, araştırma sonuçlarının geçerlilik, güvenilirliğini sağlamak amaçlanmıştır. Araştırmanın hedef kitlesini Düzce ilinde görev yapan muhtar ve azalar oluşturmaktadır. Her bir muhtar ve aza, araştırma birimi olarak kabul edilmiştir. Düzce Valiliği 2019 yılı Mayıs ayı verilerine göre Düzce ilinde toplam 393 muhtar ve 1569 aza görev yapmaktadır (Düzce Valiliği, 2019). Araştırmanın hedef kitlesine ulaşımın kolaylığından dolayı örneklem yöntemi tercih edilmemiştir.

Verilerin elde edilmesi için anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma anketinin hazırlanması için konuya ilişkin önceden yapılmış araştırmalar incelenerek sorular hazırlanmış, konusunda uzman kişilerle birlikte anket formuna son hali verilmiştir. Anket formu toplamda 16 soru ve 3 senaryo metninden oluşturulmuştur. Ankette yer alan sorular için kategorik ölçek kullanılmış, katılımcılardan anket formunda yer alan soruları sorumlu oldukları mahallelerdeki ortamı dikkate alarak cevaplamaları istenmiştir. Veri toplama süreci yaklaşık olarak 1 hafta sürmüştür. Veri toplama süreci sonucunda 375 muhtara ulaşılmış, muhtarlara ulaşılamadığı durumlarda ise azalara anket çalışması yapılmış, bu kapsamda 48 aza araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma bulguları toplam 423 anket formu üzerinden gerçekleştirilmiştir.

### 3. BULGULAR

Araştırmada toplanan verilerin analizi için istatistik paket programı SPSS 18.0 kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verileri değerlendirmek amacıyla betimsel istatistiklerden frekans analizleri yapılmıştır.

Araştırmaya katılan muhtarların demografik özellikleri; cinsiyetleri, eğitim durumları, sigara ve alkol kullanma durumları açısından değerlendirilmiştir. Merkez ilçe ve 7 ilçedeki Muhtarların görev yerlerinin dağılımı ve katılımcılara ilişkin bulgular Tablo 1’ de sunulmaktadır.

**Tablo-1. Katıların Demografik Özellikleriyle İlgili Bulgular**

| Özellikler       | Kriterler                  | Sayı | Yüzde |
|------------------|----------------------------|------|-------|
| Görev Yeri       | <b>A</b>                   | 218  | 41,5  |
|                  | <b>B</b>                   | 64   | 11,9  |
|                  | <b>C</b>                   | 39   | 7,5   |
|                  | <b>D</b>                   | 28   | 5,4   |
|                  | <b>E</b>                   | 43   | 8,3   |
|                  | <b>F</b>                   | 24   | 4,6   |
|                  | <b>G</b>                   | 26   | 5,0   |
|                  | <b>H</b>                   | 79   | 15,2  |
|                  | <b>Toplam</b>              | 521  | 100,0 |
| Cinsiyet         | Kadın                      | 9    | 2,1   |
|                  | Erkek                      | 420  | 97,9  |
|                  | Toplam                     | 429  | 100,0 |
| Eğitim Durumu    | İlkokul                    | 215  | 41,3  |
|                  | Ortaokul                   | 97   | 18,6  |
|                  | Lise                       | 92   | 17,7  |
|                  | Üniversite                 | 19   | 3,6   |
|                  | Toplam                     | 423  | 81,2  |
| Sigara Kullanımı | Hayır                      | 238  | 45,7  |
|                  | Evet                       | 189  | 36,3  |
|                  | Toplam                     | 427  | 82,0  |
| Alkol Kullanımı  | Hayır                      | 402  | 77,2  |
|                  | Evet                       | 20   | 3,8   |
|                  | Toplam                     | 422  | 81,0  |
| Yaş Ortalaması   | 50,11±9,4 (min=22 Max=73 ) |      |       |

Tablo1’e göre, araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleriyle ilgili bulgular dikkate alındığında, il merkezinde görev yapan muhtarların çoğunlukta olduğu görölmektedir (%41,5). Araştırmaya katılanların % 2,1’i kadın, % 97,9’u erkek muhtarlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu araştırma ağırlıklı olarak erkeklerin bakış açısını yansıtmaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına

bakıldığında muhtarların % 41,3'ünün ilkokul, % 18,6'sının ortaokul, % 17,7'sinin lise ve % 3,6'sının üniversite mezunu görülmektedir. Araştırmaya katılan muhtarların %36'sı sigara kullanırken %46,7'si sigara kullanmadığını belirtmiştir. Alkol kullanımı konusunda ise muhtarların %77,2'sinin hayır cevabı verdiği, sadece %3,8'inin alkol kullandığı, %19'luk bir kesimin ise yanıt vermediği görülmektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan muhtarların alkol kullanımı konusundaki hassasiyetlerinin sigara kullanımına göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak katılımcıların yaş ortalaması 50'nin üzerindedir. Bu çerçevede araştırma sonuçlarının daha çok orta yaş grubunda yer alan muhtarların bakış açısını yansıttığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan muhtarların, görev bölgelerinde bağımlılık ile ilgili yasaklara uyma konusunda yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar Tablo 2' de gösterilmektedir.

**Tablo 2.** Bağımlılık ile ilgili Yasaklara Uyma Konusundaki Veriler

| Sorular  | Kriterler | Sayı | Yüzde |
|--|-----------|------|-------|
| Sigara içme yasağına uyuluyor mu?                                | Evet      | 369  | 70,8  |
|  | Hayır     | 54   | 10,4  |
| 22'den sonra alkol satış yasağına uyuluyor mu?                   | Evet      | 19   | 3,6   |
|  | Hayır     | 409  | 78,5  |
| Alkol satış mekânları yasağına uyuluyor mu?                      | Evet      | 12   | 2,3   |
|  | Hayır     | 415  | 79,7  |
| 18 yaşından küçük çocuklara sigara satmama yasağına uyuluyor mu? | Evet      | 27   | 5,2   |
|  | Hayır     | 398  | 76,4  |
| 18 yaşından küçük çocuklara Alkol satmama yasağına uyuluyor mu?  | Evet      | 11   | 2,1   |
|  | Hayır     | 416  | 79,8  |

Tablo 2 incelendiğinde muhtarların çoğunlukla sigara içme yasağına uyulduğunu düşündükleri görülmektedir. Yasağına uyulmadığını düşünenlerin sayısı fazla olmasa da dikkate değer niteliktedir. Diğer taraftan 22'den sonra alkol satış yasağına uyma konusunda önemli bir sorun olduğu dikkati çekmektedir. %80'e yakın bir kesim yasağına uyulmadığını ifade etmişlerdir. Aynı şekilde alkol satışının yapıldığı yer konusunda da sorunlar olduğu göze çarpmaktadır. Muhtarlar görev yaptıkları alanlarda büyük çoğunlukla (%76,4) 18 yaşından küçük çocuklara sigara

satmama yasağına uyulmadığını düşünmektedirler. Benzer şekilde 18 yaşından küçük çocuklara alkol satmama yasağına da çoğunlukla (%79,8) uyulmadığını ifade etmişlerdir. Elde edilen bu bulgular konunun vahametini ortaya koyma noktasında büyük önem taşımaktadır.

Araştırmaya katılan muhtarların, muhtarlık bölgelerinde bağımlılık ile ilgili yasa dışı faaliyetlere ilişkin genel çerçeve sorularına verdikleri cevaplar Tablo 3'te gösterilmektedir.

**Tablo-3.** Bağımlılıkla ilgili Yasa Dışı Faaliyetlere ilişkin Bulgular

| Değişken  | Kriterler  | Sayı | Yüzde |
|---|------------|------|-------|
| Sorumlu olduğunuz bölgede yasadışı madde üretimi yapılıyor mu?                                    | Evet       | 13   | 2,5   |
|   | Hayır      | 417  | 80,0  |
| Sorumlu olduğunuz bölgede yasadışı madde satışı yapılıyor mu?                                     | Evet       | 23   | 4,4   |
|   | Hayır      | 407  | 78,1  |
| Sorumlu olduğunuz bölgede alkol bağımlılığı nedeni ile tedaviye ihtiyacı olan vatandaşlar var mı? | Evet       | 65   | 12,5  |
|   | Hayır      | 313  | 60,1  |
|   | Bilmiyorum | 26   | 5,0   |

Tablo 3'e göre muhtarların görev bölgelerinde yasa dışı madde üretiminin ve satışının yapılıp yapılmadığına dair yöneltilen soruya çoğunlukla (%80-78) hayır cevabı verdikleri görülmektedir. Diğer taraftan muhtarların çoğunluğu sorumlu oldukları bölgede alkol bağımlılığı nedeni ile tedaviye ihtiyacı olan vatandaşlar olmadığını (%60,1) düşünmektedir. Alkol bağımlılığı nedeni ile tedaviye ihtiyacı olan bireylerin (%12) varlığından bahsederken %5'lik bir grup bilgisi olmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulgular muhtarların sorumlu oldukları bölgelerde yasadışı madde üretimi ve satışının çok fazla olmadığını ortaya çıkarsa da bulunulan bölgenin genel anlamda bir değerlendirmesi için doğru kabul edilebilecek bu bulgu spesifik anlamda doğru olmayabilir. Çünkü kent düzeyinde bazı mahallelerde bu sorun çok ciddi düzeyde yaşanırken bazı mahallelerde hiç yaşanmamaktadır.

Diğer taraftan araştırma kapsamında Düzce ilinde bağımlılıkla ilgili bazı resmi göstergeler incelenmiştir. Araştırma konusu açısından oldukça önemli olan bu veriler Tablo 4'te gösterilmektedir.



**Tablo-4.** Yaşanılan Mahallede Yasadışı Madde Konusu İle İlgili Sonuçlar

| <b>Kurumlar</b>                                  | <b>Yerleşim Merkezleri</b> | <b>Sayı</b> |
|--|----------------------------|-------------|
| <b>Emniyet Müdürlüğü<br/>Madde Kullanım Suçu</b> | <b>A</b>                   | 46          |
|  | <b>B</b>                   | 4           |
|  | <b>C</b>                   | 1           |
|  | <b>D</b>                   | 4           |
|  | <b>E</b>                   | 4           |
|  | <b>F</b>                   | 2           |
|  | <b>G</b>                   | 2           |
|  | <b>Toplam</b>              | 63          |
| <b>Emniyet Müdürlüğü<br/>Madde Satış Suçu</b>    | <b>A</b>                   | 24          |
|  | <b>B</b>                   | 2           |
|  | <b>F</b>                   | 2           |
|  | <b>G</b>                   | 2           |
|  | <b>Toplam</b>              | 30          |
| <b>Jandarma Madde İmalatı</b>                    | <b>A</b>                   | 12          |
|  | <b>B</b>                   | 1           |
|  | <b>C</b>                   | 2           |
|  | <b>D</b>                   | 5           |
|  | <b>F</b>                   | 2           |
|  | <b>G</b>                   | 1           |
|  | <b>Toplam</b>              | 23          |
| <b>Jandarma Madde Bulundurma</b>                 | <b>A</b>                   | 39          |
|  | <b>B</b>                   | 4           |
|  | <b>C</b>                   | 5           |
|  | <b>D</b>                   | 9           |
|  | <b>E</b>                   | 3           |
|  | <b>F</b>                   | 3           |
|  | <b>G</b>                   | 6           |
|  | <b>Toplam</b>              | 69          |
| <b>Jandarma Yasa Dışı Ekim</b>                   | <b>A</b>                   | 13          |
|  | <b>B</b>                   | 6           |
|  | <b>C</b>                   | 1           |
|  | <b>E</b>                   | 2           |
|  | <b>F</b>                   | 2           |
|  | <b>G</b>                   | 2           |
|  | <b>Toplam</b>              | 26          |

Tablo 4 incelendiğinde Emniyet Müdürlüğünden edinilen resmi verilere göre madde kullanım suçunun en fazla il merkezinde yaygın olduğu, bunu B, D ve E ilçelerinin takip ettiği görülmektedir. Benzer şekilde madde satış suçu da daha çok merkezde yaygın iken B, F ve G ilçelerinde eşit miktarlarda bir yaygınlık söz konusudur.

Diğer taraftan Jandarma Komutanlığının verilerine göre madde imalatının en yaygın olduğu yerleşim birimi il merkezidir. Madde imalatı konusunda D ilçesi ikinci sırada yer almaktadır. Madde bulundurma konusunda merkez yine ilk sırayı alırken D, G ve C ilçeleri dikkati çeken ilçeler arasında yer almaktadır. Son olarak yasa dışı madde ekiminin gerçekleştirildiği yer konusunda Merkez'in yanı sıra B ilçesi ön plana çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan muhtarların Sigara İçme Yasağının Uygulanması ile ilgili soruya verdikleri cevaba ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmektedir.

**Tablo-5.** Sigara İçme Yasağının Uygulanması ile ilgili Bulgular

|               |   | Sigara Yasağı uygulanıyor mu? |       | Toplam |
|---------------|---|-------------------------------|-------|--------|
|               |   | Evet                          | Hayır |        |
| Muhtarlıklar  | A | 160                           | 16    | 176    |
|               | B | 45                            | 8     | 53     |
|               | C | 27                            | 8     | 35     |
|               | D | 13                            | 1     | 14     |
|               | E | 35                            | 5     | 40     |
|               | F | 11                            | 1     | 12     |
|               | G | 15                            | 4     | 19     |
|               | H | 63                            | 11    | 74     |
| <b>Toplam</b> |   | 369                           | 54    | 423    |

Tablo 5'e göre "Muhtarlığımı yaptığınız bölgede sigara içme yasağına uyuluyor mu?" sorusuna verilen cevap değerlendirildiğinde; muhtarların çoğunun, görev yaptıkları bölgelerde çoğunlukla sigara içme yasağına uyulduğunu düşündüğü görülmektedir. Oranlama yapılacak olursa muhtarların %12'lik bir kısmının sigara yasağına uyulmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Bu oran A, D, F gibi yerlerde %7 ve altına düşerken, B, C, E, G ve H gibi yerlerde %16 ve üzerine çıkmaktadır. Araştırmaya katılan muhtarların "alkol satış zamanlarına uyulması" konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 6'da gösterilmektedir.

**Tablo-6.** Alkol Satışı Zamanına Uyuma ile ilgili Bulgular

|              |   | Akşam 22.00 sonrası Alkol satışı |      | Toplam |
|--------------|---|----------------------------------|------|--------|
|              |   | Hayır                            | Evet |        |
| Muhtarlıklar | A | 8                                | 169  | 177    |
|              | B | 3                                | 50   | 53     |
|              | C | 3                                | 32   | 35     |
|              | D | 0                                | 14   | 14     |
|              | E | 3                                | 38   | 41     |
|              | F | 0                                | 12   | 12     |
|              | G | 1                                | 19   | 20     |
|              | H | 1                                | 75   | 76     |
| Toplam       |   | 19                               | 409  | 428    |

Tablo 6 incelendiğinde muhtarların “mahallenizde akşam 22.00’den sonra alkol satışı yapılıyor mu?” sorusuna çoğunlukla evet cevabı verdikleri görülmektedir. İstisnai durumlar göze çarpsa da bu durumlar %4’lük bir oranı teşkil etmektedir. Araştırmaya katılan muhtarların “alkol satışı mekânlarına uyulması” konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 7’de sunulmaktadır.

**Tablo-7.** Alkol Satışı Mekânına Uyuma konusuna dair Bulgular

|              |   | Yasa Dışı Mekân Alkol satışı |      | Toplam |
|--------------|---|------------------------------|------|--------|
|              |   | Hayır                        | Evet |        |
| Muhtarlıklar | A | 5                            | 172  | 177    |
|              | B | 1                            | 52   | 53     |
|              | C | 3                            | 32   | 35     |
|              | D | 0                            | 14   | 14     |
|              | E | 1                            | 40   | 41     |
|              | F | 0                            | 12   | 12     |
|              | G | 1                            | 19   | 20     |
|              | H | 1                            | 74   | 75     |
| Toplam       |   | 12                           | 415  | 427    |

Tablo 7’ye göre muhtarların “Mahalle/köyünüzde satılması yasak olan yerlerde (kahvehane/kafe..vb) alkol satışı olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; muhtarların çoğunlukla yasa dışı yerlerde alkol satışının yapıldığını düşündüğü görülmektedir (yaklaşık %97’lik bir oran). Araştırmaya katılan muhtarların “çocuklara sigara satışı yapılması” konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 8’de paylaşılmaktadır.

**Tablo-8.** Çocuklara Sigara Satışına dair Bulgular

|              |   | Çocuklara sigara satışı |      | Toplam |
|--------------|---|-------------------------|------|--------|
|              |   | Hayır                   | Evet |        |
| Muhtarlıklar | A | 15                      | 160  | 175    |
|              | B | 0                       | 53   | 53     |
|              | C | 1                       | 34   | 35     |
|              | D | 0                       | 14   | 14     |
|              | E | 2                       | 39   | 41     |
|              | F | 1                       | 11   | 12     |
|              | G | 4                       | 15   | 19     |
|              | H | 4                       | 72   | 76     |
| Toplam       |   | 27                      | 398  | 425    |

Tablo 8 incelendiğinde muhtarların çoğunlukla “18 yaş altındakilere sigara satışı yapılıyor mu?” sorusuna evet cevabı verdikleri görülmektedir. Çocuklara sigara satışı yapılmadığı konusunda olumsuz nitelikli görüş beyan eden muhtarların oranı %6,4’tür. Özellikle B ve D ilçelerindeki sonuç dikkati çekmektedir. Buradaki muhtarların tamamının beyanına göre çocuklara sigara satışı yapılmaktadır. Araştırmaya katılan muhtarların “çocuklara alkol satışı yapılması” konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 9’da paylaşılmaktadır.

**Tablo-9.** Çocuklara Alkol Satışına dair Bulgular

|              |   | Çocuklara alkol satışı |      | Toplam |
|--------------|---|------------------------|------|--------|
|              |   | Hayır                  | Evet |        |
| Muhtarlıklar | A | 6                      | 170  | 176    |
|              | B | 0                      | 53   | 53     |
|              | C | 1                      | 34   | 35     |
|              | D | 0                      | 14   | 14     |
|              | E | 1                      | 40   | 41     |
|              | F | 1                      | 11   | 12     |
|              | G | 2                      | 18   | 20     |
|              | H | 0                      | 76   | 76     |
| Toplam       |   | 11                     | 416  | 427    |

Muhtarların “Mahalle/köyünüzde 18 yaş altındakilere alkol satışı yapılıyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; Tablo 9’a göre muhtarlar büyük çoğunlukla çocuklara alkol satışının yapıldığını düşünmektedirler (yaklaşık %97,4’lük bir oran). Özellikle B, D ve H ilçelerindeki muhtarların beyanları oldukça dikkati çekmektedir. Araştırmaya katılan muhtarların “yasa dışı madde üretim” konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 10’da paylaşılmaktadır.

**Tablo-10.** Yasa Dışı Madde Üretimiyle ilgili Bulgular

|              |   | Yasa Dışı Madde üretimi |       | Toplam |
|--------------|---|-------------------------|-------|--------|
|              |   | Evet                    | Hayır |        |
| Muhtarlıklar | A | 5                       | 173   | 178    |
|              | B | 5                       | 49    | 54     |
|              | C | 3                       | 32    | 35     |
|              | D | 0                       | 14    | 14     |
|              | E | 0                       | 41    | 41     |
|              | F | 0                       | 12    | 12     |
|              | G | 0                       | 20    | 20     |
|              | H | 0                       | 76    | 76     |
| Toplam       |   | 13                      | 417   | 430    |

Tablo 10 incelendiğinde muhtarların “Muhtarlığını yaptığımız bölgede yasadışı bağımlılık yapıcı maddeler üretiliyor mu?” sorusuna çoğunlukla hayır cevabı verdikleri görülmektedir. D, E, F, G ve H ilçelerindeki muhtarlar kendi bölgelerinde bağımlılık ile ilgili hiçbir yasa dışı madde üretiminin olmadığını beyan etmişlerdir. B ve C ilçesinde görev yapan muhtarların yaklaşık %10’u ve Merkezde görev yapan muhtarların ise %2,4’ü muhtarlık yaptıkları bölgelerde yasa dışı madde üretiminin yapıldığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan muhtarların “yasa dışı madde satışı” konusundaki görüşlerine ait sonuçlar Tablo 11’de sunulmaktadır.

**Tablo-11.** Yasa Dışı Madde Satışıyla ilgili Bulgular

|              |   | Yasa Dışı Madde Satışı |       | Toplam |
|--------------|---|------------------------|-------|--------|
|              |   | Evet                   | Hayır |        |
| Muhtarlıklar | A | 17                     | 162   | 179    |
|              | B | 3                      | 50    | 53     |
|              | C | 1                      | 34    | 35     |
|              | D | 0                      | 14    | 14     |
|              | E | 1                      | 40    | 41     |
|              | F | 0                      | 12    | 12     |
|              | G | 0                      | 19    | 19     |
|              | H | 1                      | 76    | 77     |
| Toplam       |   | 23                     | 407   | 430    |

Tablo 11’e göre muhtarların “Muhtarlığını yaptığımız bölgede yasadışı bağımlılık yapıcı maddeler satılıyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; muhtarların %94,7 gibi bir oranla büyük çoğunluğunun “yasa dışı madde satışı” yapılmadığını düşündüğü görülmektedir. Yasa dışı madde satışının yapıldığını düşünen muhtarların oranı %5,3’tür. D, G ve F ilçelerindeki muhtarlar

yasa dışı madde satışının olmadığını beyan etmişlerdir. Özellikle merkezde görev yapan muhtarların %10'dan daha fazlası buldukları bölgede yasa dışı madde satışının yapıldığını söylemektedir.

Son olarak araştırmaya katılan muhtarların “tedavi ihtiyacı” konusuna yönelik görüşleri aşağıda (Tablo 12) sunulmaktadır. Tablo 12 incelendiğinde muhtarların “Muhtarlığımı yaptığınız bölgede alkol/madde bağımlılığı olup tedaviye ihtiyacı olduğunu düşündüğünüz kişi/kişiler var mı?” sorusuna çoğunlukla hayır cevabı verdikleri görülmektedir. Muhtarların %81,9'u bulunduğu bölgede alkol/madde bağımlısı olup tedaviye ihtiyacı olana kimse olmadığını düşünürken, muhtarların %17'lik bir kesimi çevresinde konuya ilişkin tedaviye muhtaç kişilerin var olduğunu düşünmektedir. Özellikle B ilçesinde görev yapan muhtarların %23,4'ü ve merkezde görev yapanların %20,4'ü buldukları bölgede alkol/madde bağımlısı olup tedaviye ihtiyacı olan bireylerin varlığından bahsetmektedir.

**Tablo-12.** Tedaviye İhtiyaç Durumuyla ilgili Bulgular

|               |   | Tedaviye ihtiyacı olan var mı? |       | Toplam |
|---------------|---|--------------------------------|-------|--------|
|               |   | Evet                           | Hayır |        |
| Muhtarlıklar  | A | 33                             | 129   | 162    |
|               | B | 11                             | 36    | 47     |
|               | C | 4                              | 24    | 31     |
|               | D | 2                              | 12    | 14     |
|               | E | 6                              | 31    | 37     |
|               | F | 1                              | 8     | 9      |
|               | G | 5                              | 14    | 19     |
|               | H | 4                              | 59    | 63     |
| <b>Toplam</b> |   | 65                             | 313   | 382    |

Diğer taraftan araştırmaya katılan muhtarlarla bağımlılık konusu ve çözüm önerileri ile ilgili 3 senaryo sorusu paylaşılmış ve konuya ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Yöneltilen senaryo soruları aşağıda sunulmakta ve verilen yanıtlar doğrultusunda elde edilen çözüm önerileri tablo 13'te paylaşılmaktadır.

### Senaryo Soruları:

- Bir kadın gelerek şunları söylüyor. "Muhtarım, benim oğlum 29 yaşında. Bir şeyler kullanıyor ama ben çok anlamıyorum. Onu içtiğinde karısına, bana, babasına bağırıyor, bana söylenmeyecek şeyler söylüyor. Askerden sonra birkaç işe girdi çıktı, işsiz geziyor üç aydır. O şeyi kullanmadığında, pişman oluyor ağlıyor. Hastaneye gidip tedavi olsa adı çıkar, sabıkasına işlenir, bir

daha iş bulamaz diye korkuyorum. Ne yapacağımızı, kime gideceğimizi bilmiyoruz, eşi de sürekli ağlıyor. "Ne önerirsiniz?"

- 25 yaşında bir kadın gelerek şunları söylüyor. "Ben üç aydır evliyim. Eşim alkol ve yanında yasak olan bazı şeyler kullanıyormuş. Bazen cebinde kâğıtlara sarılı hap ve tozlar buluyorum. Birkaç kez büyük kavga ettik, bana zarar vermesinden korkuyorum. Ayrılısam da ne yapacağımı bilmiyorum. Muhtar abi sen bilirsin, ne yapacağımı bilmiyorum. "Ne önerirsiniz?"
- "Muhtarım, ben askerden önce tek tük içerdim rakı, bira falan. Askerden sonra her hafta sonu içmeye başladım. Herhalde bir yıldır da her gün içiyorum. İçmediğimde ne yapacağımı bilmiyorum, başım ağrıyor, evde çocuklar ne yapsa batıyor çok kızıyorum onlara. Geçen gece eve nasıl geldim, yatağa nasıl yattım bilmiyorum. Bir de arkadaş da o gece olanları anlattı, abuk sabuk konuşmuşum. Hiç hatırlamıyorum. Hani bırakmayı da istemiyorum ama en azından daha az içsem?" Ne önerirsiniz?"

Araştırmaya katılan muhtarların senaryolara ilişkin verdikleri yanıtlar çeşitli kodlamalar yapılarak değerlendirilmeye alınmış ve analiz edilmiştir.

**Tablo-13.** Senaryo Çözüm Önerileri

| Çözüm Önerileri                               | Cevap Sayısı | %          |
|---|--------------|------------|
| Tedaviye yönlendiririm                        | 285          | 36,5       |
| Tavsiye-öğüt veririm                          | 139          | 17,8       |
| Kolluk kuvvetlerine ya da adliyeye başvururum | 131          | 10,7       |
| İlgili mercilere yönlendiririm                | 91           | 16,8       |
| YEDAM'a yönlendiririm                         | 58           | 7,4        |
| AMATEM'e yönlendiririm                        | 23           | 2,9        |
| Aile çalışma sosyal hizmetlere yönlendiririm  | 18           | 2,3        |
| Arkadaş değişimini tavsiye ederim             | 9            | 1,2        |
| Boşanmasını tavsiye ederim                    | 8            | 1,0        |
| İş bulurum                                    | 6            | 0,8        |
| Takip ederim                                  | 5            | 0,6        |
| Topluma kazandırırım                          | 4            | 0,5        |
| YEŞİLAY'a yönlendiririm                       | 3            | 0,4        |
| STK'lara yönlendiririm                        | 1            | 0,1        |
| Döverim                                       | 1            | 0,1        |
| <b>Toplam</b>                                 | <b>782</b>   | <b>100</b> |

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan muhtarların çoğunlukla genel anlamda “tedaviye yönlendiririm”, “kolluk kuvvetlerine ya da adliyeye başvururum” ve “ilgili mercilere yönlendiririm” cevaplarını verdikleri görülmektedir. Bunları “tavsiye-öğüt veririm” önerisi takip etmektedir. Spesifik anlamda ise muhtarların YEDAM (Yeşilay Danışmanlık Merkezi) ve AMATEM (Alkol Madde Tedavi ve Eğitim Merkezi) gibi merkezlere yönlendirme eğilimi olduğu görülmektedir. Aile Çalışma Sosyal Hizmetlere yönlendirme çözüm önerisi de düşük oranda da olsa spesifik olarak tercih edilen çözüm önerileri arasında yer almaktadır. Takip etme, topluma kazandırma, STK'lara yönlendirme gibi çözüm önerilerinin ise muhtarların genelde başvurduğu çözüm önerileri olmadığı anlaşılmaktadır.

## SONUÇLAR

Toplumsal anlamda yaşanan sorunlara çözüm önerisi üretme konusunda tüm konuların odağında bulunan, desteğine ihtiyaç duyulan en temel paydaşlardan birisi olan muhtarlar üzerinde gerçekleştirilen bu araştırma, bir kamu politikası olarak yürütülen bağımlılıkla mücadele uygulamalarının muhtarların bakış açısıyla fotoğrafını çekmektedir. Araştırma ağırlıklı olarak orta yaş grubunda (50 yaş ortalaması) olan, çoğunlukla ilkökul ve ortaokul mezunu, çoğunlukla sigara ve alkol kullanmayan erkek muhtarların bakış açısını yansıtmaktadır.

Muhtarların bakış açısına göre bir kamu politikası olarak bağımlılık ile mücadele kapsamında uygulanmaya çalışılan sigara içme yasağına uyulurken, saat 22.00'den sonra alkol satışı yapmama yasağına uyulmamaktadır. Aynı şekilde alkol satışının yapıldığı yerler konusunda da yasaklara uyma açısından sorunlar olduğu göze çarpmaktadır. Diğer taraftan 18 yaşından küçük çocuklara sigara ve alkol satışı konusunda yasaklara uyulması sevindirici niteliktedir. Benzer şekilde muhtarlar çoğunlukla görev bölgelerinde yasa dışı madde üretiminin ve satışının yapılmadığını düşünmektedirler.

Bağımlılık konusunda Emniyet Müdürlüğünden edinilen resmi veriler incelendiğinde; madde kullanım suçunun en fazla il merkezinde yaygın olduğu, bunu B, D ve E ilçelerinin takip ettiği görülmektedir. Benzer şekilde madde satışı suçunun da ilçelere nispeten daha çok merkezde yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Jandarma Komutanlığının verileri, madde imalatı ve madde bulundurma suçlarının en yaygın olduğu yerleşim birimi olarak il merkezini göstermektedir. Son olarak yasa dışı madde ekiminin gerçekleştirildiği yer konusunda Merkez'in yanı sıra B ilçesi ön plana çıkmaktadır.



Araştırmaya katılan muhtarların değerlendirmelerine göre yasa dışı madde üretim konusunda görev yaptıkları bölgelerde yasa dışı maddelerin üretilmediğini ifade etmişlerdir. Elde edilen bu bulgu resmi göstergelerle karşılaştırıldığında bir tezat dikkati çekmektedir. Özellikle D, E, F, G, H gibi ilçelerde neredeyse bağımlılıkla ilgili hiçbir madde üretiminin olmadığını söylemek gerçeğe çok uygun görünmemektedir. Benzer şekilde yasa dışı madde satışının yapılmadığı konusunda da resmi verilerle zıtlıklar dikkati çekmektedir. Diğer taraftan görev yapılan bölgelerde alkol madde bağımlılığı olup, tedaviye ihtiyacı olan kişilerin varlığı konusundaki bulgular da muhtarların konuya ilişkin bilgi eksikliklerini ve motivasyon düzeylerinin düşüklüğünü ortaya koymaktadır.

Muhtarların bağımlılık konusu ile ilgili senaryolara ilişkin değerlendirme ve çözüm önerileri ise çoğunlukla tedaviye yönlendirme konusunda toplanmaktadır. Özellikle ilgili mercilere yönlendirme konusundaki eğilimleri de dikkati çekmektedir. Diğer taraftan tavsiye öğüt verme yönlü yaklaşım muhtarların konuya ilişkin geliştirdikleri bir diğer çözüm yönlü davranış olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, muhtarların çok fazla sayıda olmasa da YEDAM VE AMATEM gibi merkezlere yönlendirme eğilimi de göz ardı edilemeyecek boyuttadır. Çözüm önerileri konusunda takip etme, topluma kazandırma, diğer ilgili STK'lara yönlendirme ise muhtarların çok fazla tercih etmedikleri çözüm önerileri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelinen noktada bağımlılıkla mücadele konusunda bir kamu politikası olarak daha etkin bir mücadele için muhtarların konuya ilişkin farkındalıklarının artırılmasının yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular konunun sadece tek taraflı olarak ele alınmasının ve sorumluluğun yalnızca muhtarlarla ilişkili olarak değerlendirilmesinin eksik olacağını daha bütüncül ve uygulamaya dönük motivasyonel bir bakış açısıyla konunun ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda konu özelinde özellikle muhtarların rolü ve sorumlulukları üzerinde yeniden durulması ve daha etkili bir şekilde aktivasyonları için proje bazlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

---

---

**KAYNAKÇA**

- Bulut, Y. ve Kara, M. (2011). Mahalle muhtarlarının kent ve mahalle güvenliğine ilişkin yaklaşımları: Antakya örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 1-27.
- Çadırcı, M. (1987). Tanzimat'ın ilanı sıralarında Türkiye'de yönetim (1826-1839). *Türk Tarih Kurumu Belleten Dergisi*, 51(201), 1238-1239.
- Dalyan, M. G. (2016). *Kır serdarlığı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Dışişleri Bakanlığı, *Türkiye'nin uyuşturucu ile mücadelesi*, Erişim Tarihi:20.02.2020, [http://www.mfa.gov.tr/turkiye\\_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi.tr.mfa](http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi.tr.mfa)
- Düzce Valiliği, [www.duzce.gov.tr/muhtarliklar](http://www.duzce.gov.tr/muhtarliklar) Erişim tarihi: 01.08.2019.
- Gündüzöz, İ. (2016). Türkiye ve dünyada güvenli kent yaklaşımı: Kentsel güvenlik mi? Güvenli kent mi?, *Türk İdare Dergisi*, 483, 335-370.
- Işık, A (2018). Türkiye’de madde bağımlılığıyla mücadelede bir sosyal politika uygulaması olarak okul sosyal hizmetinin önemi, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 29(1), 208-228.
- İçişleri Bakanlığı, Erişim Tarihi: 20.02.2020, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>
- Kavruk, H. (2004). *Köy ve mahalle: Yerleşim ve yönetim birimi*. Ankara: Odak Yayınevi.
- Keleş, R. (2000). *Yerinden yönetim ve siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keleş, R. (2016). *Yerinden yönetim ve siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Ögel, K. (2010 ). *Sigara, alkol ve madde kullanım bozuklukları: Tanı, tedavi ve önleme*. İstanbul: Yeniden Yayınları.
- Şahin, Y. ve Asarkaya, S. (2019). Mahalle muhtarlığı kurumunun tarihi gelişimi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 23-32.
- Köy Kanunu. Kanun Numarası: 442. Kabul Tarihi: 18/3/1924 Erişim Tarihi: 20.02.2020, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>.
- Belediye Kanunu. Kanun Numarası:5393. Kabul Tarihi: 03/07/2005, Erişim Tarihi: 20.02.2020, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm>